

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра валеології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан філософського факультету

Іван КАРПЕНКО

“30” червня 2023 р.



Робоча програма навчальної дисципліни

Профілактика і корекція відхилень у поведінці

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти _____ перший (бакалаврський) _____
галузь знань _____ 01 Освіта / Педагогіка _____
(шифр і назва)
спеціальність _____ 014 Середня освіта _____
(шифр і назва)
предметна спеціальність _____ 014.05 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини) _____
(шифр і назва)
освітня програма _____ Середня освіта (Біологія та здоров'я людини) _____
(шифр і назва)
вид дисципліни _____ обов'язкова _____
(обов'язкова / за вибором)
факультет _____ біологічний _____

2023/2024 навчальний рік

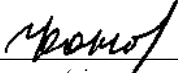
Програму рекомендовано до затвердження вченою радою філософського факультету

«16» червня 2023 року, протокол № 6

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: к. пед. наук, доцент, доцент закладу вищої освіти кафедри валеології Наталія САМОЙЛОВА

Програму схвалено на засіданні кафедри валеології філософського факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Протокол від «30» травня 2023 року, № 9

В.о. завідувача кафедри  Олена КОНОВАЛОВА
(підпис)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)

Гарант освітньо-професійної програми  Наталія САМОЙЛОВА
(підпис)

Програму погоджено з науково-методичною комісією біологічного факультету

Протокол від «21» червня 2023 року № 11

Голова науково-методичної комісії  Ольга ТАГЛІНА
(підпис)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Профілактика і корекція відхилень у поведінці» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки першого бакалаврського рівня вищої освіти спеціальності 014 «Середня освіта» предметної спеціальності 014.05 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни є формування у студентів уявлення про основні типи, види, форми та структуру відхилень поведінки, психолого-педагогічні підходи до профілактики та корекції різних форм відхилень у поведінці.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни:

- 1) сформувані сучасне уявлення про поняття, типи та форми відхилень у поведінці та особливості її профілактики;
- 2) розвинути вміння щодо створення програм семінарів, тренінгів щодо профілактики та корекції відхилень у поведінці серед дітей, підлітків, молоді та дорослого населення.

Програмні компетентності:

ЗК5. Комунікативні навички, міжособистісна компетентність: вміння взаємодіяти з іншими людьми, організувати комунікацію учнів, працювати в команді зі своїми колегами, поєднувати в освітньому процесі учнів, їх батьків, вчителів, адміністрацію, створювати рівноправне, справедливе освітнє середовище, що сприяє навчанню всіх учнів, здатність аналізувати складні ситуації, що стосуються освітнього процесу і розвитку в особливих контекстах.

ЗК10. Здатність до комунікації у професійній діяльності, у т.ч. на міжнародному рівні, здатність спілкуватися іноземною мовою, мотивувати людей та рухатися до спільної мети, діяти соціально відповідально та громадянськи свідомо, усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми.

ФК16. Здатність у процесі навчання та виховання учнів доводити й реалізовувати стратегію сталого розвитку людства, розкривати сутність здорового способу життя і охорони здоров'я, застосовувати валеологічні методи оцінки й моніторингу стану здоров'я людини і базові знання з медико-біологічних дисциплін для обрання ефективних шляхів і способів збереження, зміцнення та відновлення здоров'я людини.

ФК17. Вміння аналізувати спосіб життя особи та його вплив на здоров'я, створювати рекомендації щодо раціоналізації здорового способу життя, розробляти здоров'язбережувальні програми, добирати адекватні методи й засоби оздоровлення, реалізовувати відповідні вміння в освітньому процесі закладів середньої освіти.

ФК19. Здатність здійснювати професійні функції в процесі інклюзивного навчання, адекватно вибирати засоби і методи навчання для осіб з особливими освітніми потребами, створюючи умови для їх розвитку і саморозвитку, повноцінної соціалізації з допомогою здоров'язбережувальних технологій.

1.3. Кількість кредитів – 5.

1.4. Загальна кількість годин: 150 год.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Нормативна / за вибором	
Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Рік підготовки	
4-й	4-й
Семестр	
7-й	7-й
Лекції	
36 год.	18 год.

Практичні заняття	
24 год.	10 год.
Самостійна робота	
90 год.	132 год.
у тому числі індивідуальні завдання	
0 год.	

1.6. Заплановані результати навчання:

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні отримати такі результати:

Програмні результати (ПРН) навчання

ПРН 6. Проектує психологічно безпечне й комфортне освітнє середовище, організовує співпрацю учнів та ефективно працює автономно та в команді (педагогічному колективі освітнього закладу, інших професійних об'єднаннях), організує співпрацю учнів та комунікацію з їхніми батьками.

ПРН 7. Розуміє значення культури як форми людського існування, цінує різноманіття та мультикультурність світу і керується у своїй діяльності сучасними принципами толерантності, діалогу і співробітництва, забезпечує рівноправне, справедливе освітнє середовище, що сприяє навчанню всіх учнів, незалежно від їх соціально-культурно-економічних особливостей.

ПРН 10. Вміє комбінувати педагогічні, медико-біологічні, інформаційні технології для формування здорового способу життя, розвитку здоров'язбережувальних умінь і навичок, розвитку фізичних якостей у представників різних груп населення, самостійно розробляти методики і технології для інтегрального гармонійного розвитку людини.

ПРН 15. Розуміє особливості навчання різнорідних груп учнів, застосовує диференціацію навчання, організовує освітній процес з урахуванням особливих потреб учнів, володіє формами та методами виховання учнів на уроках і в позакласній роботі, уміє відстежувати динаміку особистісного розвитку дитини.

ПРН 18. Визначає загальні закономірності, механізми становлення пізнавальних та емоційно-вольових процесів; особливості формування особистості в різні вікові періоди, фактори регуляції поведінки особистості; основи соціальної психології груп і колективу.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Типи та форми відхилень поведінки

Тема 1. Поняття про відхилення поведінки.

Визначення девіантної поведінки: медичне, психологічне, педагогічне. Основні види девіантної поведінки: злочинність, кримінально не карна аморальна поведінка (систематичне пияцтво, наркоманія, паління, токсикоманія, суїцидальна поведінка, сексуальна розбещеність). Зв'язок між цими видами поведінки. Імовірність виникнення девіацій за Э. Дюркгеймом. Специфіка вивчення девіантної поведінки. Основні причини виникнення девіантної поведінки. Значення наукових досліджень в області девіантології для валеології. Характеристики гармонічного, нормального, нормативного поведіння: збалансованість психічних процесів (на рівні властивостей темпераменту), адаптивність і самоактуалізація (на рівні характерологічних особливостей), духовність, відповідальність і совісність (на особистісному рівні). Кризовий стан суспільства як одна із причин загострення й збільшення кількості девіацій. Значення профілактики девіацій для формування здоров'я людини. Низький рівень духовного розвитку людини як одна з основних причин формування девіантної поведінки.

Тема 2. Види та типи девіантної поведінки (тематична лекція).

Типи, форми й структура девіантної поведінки та їх особливості. Взаємодія індивіда з реальністю. Основа оцінки девіантної поведінки людини - аналіз її взаємодій з реальністю. П'ять способів взаємодії індивіда й реальності. Протидія реальності. Хворобливе протистояння реальності. Відхід від реальності. Ігнорування реальності. Пристосування до реальності. Типи девіантної поведінки залежно від взаємодії індивіда з реальністю.

Делінквентний тип девіантної поведінки. Визначення. Різновид злочинної (кримінальної) поведінки людини. Специфіка девіантної поведінки. П'ять типів особистості злочинців по К.К.Платонову. Психологічна характеристика осіб схильних до делінквентної поведінки. Основа делінквентної поведінки осіб різних вікових періодів. Мотиви поведінки.

Адиктивний тип девіантної поведінки. Визначення. Основні мотиви особистостей, схильних до адиктивних форм поведінки. Специфіка адиктивного поведіння. Психологічні особливості осіб з адиктивними формами поведінки (Б. Сегал). Основна особливість індивіда зі схильністю до адиктивних форм поведінки: неузгодженість психологічної стійкості у випадках повсякденних відносин і криз. Феномен «жаги гострих відчуттів» як особливість адиктивної особистості за В. А. Петровським. Шість видів голоду за Э. Берном. Формування схованого «комплексу неповноцінності» адиктивних особистостей. Залежність як базисна характеристика адиктивної особистості. Ознаки діагностики клінічної залежності в обстежуваного. Чотири види «втечі» від реальності: відповідно до концепції Н. Пезешкіана, їхня характеристика.

Патохарактерологічний тип девіантної поведінки. Загальна характеристика. Розлади особистості (психопатії), явні або виражені акцентуації характеру. Психопатологічні симптоми й синдроми психічних розладів і захворювань. Мотиви поведінки психічно хворої людини. Порушення сприйняття, порушення мислення, порушення вольової активності. Різновиди психопатологічної поведінки. Тип девіантного поведіння, заснований на гіперздібностях. Загальна характеристика.

Тема 3. Агресивна та аутоагресивна поведінка (тематична лекція).

Визначення. Загальна характеристика. Види агресивних дій за Бассом-Дарки: фізична агресія; непрямая агресія; схильність до подразнення; негативізм; образа; підозрілість; вербальна агресія. Причини формування агресивної поведінки. Конструктивна й неконструктивна форми агресії. Зв'язок агресивної поведінки з особистісними особливостями людини.

Види аутоагресивної поведінки. Форми аутоагресивної поведінки. Самогубства (суїцидальна поведінка) та самоушкодження (парасуїцидальна поведінка). Типи суїцидальної поведінки. Причини суїцидальної поведінки. Форми самогубств. Обумовленість вибору способу самогубства культурою, вихованням, естетичними й етичними поданнями.

Основні естетичні параметри при виборі способу суїцидальних дій. Мотиви поведінки психічно хворих і здорових людей.

Тема 4. Зловживання речовинами, що викликають стан зміненої психічної діяльності. Порушення харчової поведінки та її профілактика (тематична лекція).

Загальна характеристика й суть поведінки. Форми мотивації вживання алкоголю й наркотичних речовин: атарактична мотивація, гедоністична, субмісивна, мотивація з гіперактивацією. Псевдокультурна мотивація. Механізми домінування алкогольної й наркотичної залежності (Э. Е. Бехтель): еволюційний механізм; деструктивний механізм; механізм, пов'язаний з аномалією особистості. Види аномалій. Проблема вивчення особистості наркозалежного й залежного від алкоголю. Тип поведінки наркозалежної особистості. Особистісні фактори, що характерні для підлітків, що вживають психоактивні речовини.

Культура й цінність харчування. Харчова поведінка, визначення. Основні порушення харчової поведінки. Загальні параметри для порушень харчової поведінки: заклопотаність контролюванням ваги власного тіла; перекручування образу свого тіла; зміна цінності харчування в ієрархії цінностей. Нервова анорексія, характеристика. Стадії розвитку нервової анорексії. Діагностичні критерії. Прояв нервової анорексії при патохарактерологічному і психопатологічному типах девіантної поведінки. Нервова булімія, характеристика. Діагностичні критерії. Мотиви поведінки при нервової анорексії й булімії. Різновиду порушень харчової поведінки. Прагнення поїдати неїстівні предмети. Зіпсуття смаку. Характер неестетичності й порушення стилю харчової поведінки. Профілактика.

Тема 5. Сексуальні девіації (тематична лекція).

Сексуальні девіації, визначення. Перверсії, визначення. Особливості і стадії психосексуального розвитку. Форми сексуальних девіацій: порушення полової самосвідомості (аутоідентифікації); порушення стереотипу полорольової поведінки; порушення психосексуальних орієнтацій. Фон, що сприяє становленню порушення психосексуальних орієнтацій та їх визначальна виразність. Норми в сексології, індивідуальна й партнерська норми, їхні критерії. Вектори сексуальної орієнтації. Вектор інтенсивності філії. Вектор спрямованості (партнерства). Вектор способу реалізації. Вектор тілесного образу. Механізми розвитку сексуальних девіацій.

Тема 6. Надцінні психологічні та психопатологічні захоплення та їх профілактика (тематична лекція).

Захоплення й потяг. Різниця між поняттями, визначення. Істотні ознаки надцінних психологічних захоплень: глибока й тривала зосередженість на об'єкті захоплення; упереджене, емоційно насичене відношення до об'єкта захоплення; втрата почуття контролю над часом; ігнорування будь-якої іншої діяльності або захоплення. Мотиви поведінки. «Втеча від реальності». Трудоголізм та особливості його прояву. Надцінні захоплення азартними іграми. Гемблінг, ознаки гемблінгу. «Параноя здоров'я». Фанатизм та його види. Спортивний. Музичний, релігійний фанатизм. Сектантство.

Визначення. Загальна характеристика. Синдром «філософської інтоксикації». Домінуючі (надцінні) або маячні ідеї. Сутяжницька діяльність, кверулянтство. Розлади потягів: клептоманія, піроманія, дромоманія, дипсоманія. Нав'язливі ритуали. Рухові звички (патологічні звичні дії). Профілактика надцінних психопатологічних захоплень.

Тема 7. Комунікативні девіації (тематична лекція).

Визначення. Загальна характеристика. Види комунікативних девіацій: аутистична поведінка (вибір самотності, аскетизму, пустельничества), конформна поведінка, гіпертовариськість, вербальна поведінка з перевагою псевдології, фобічна поведінка, ревності, нігілізм, крусадерство, т.зв. вегетативність. Особливості видів комунікативних девіацій.

Тема 8. Характерологічні та патохарактерологічні реакції та розлади особистості та їх профілактика. Аморальна та неестетична поведінка та її профілактика (тематична лекція).

Стереотипізація реакцій людини. Характерологічні або патохарактерологічні паттерни. Відмінність патологічної реакції від варіантів нормального поведінки за А.Е. Личко: схильність до генералізації; схильність здобувати властивість патологічного стереотипу; схильність перевищувати «планку» порушення поведінки; схильність до соціальної

дезадаптації. Типи реакцій: відмови, опозиції, імітації, компенсації, гіперкомпенсації, емансипації, групування з однолітками. Особистісні розлади: параноїдний; шизоїдний; диссоціальний; емоційно-нестійкий; істеричний; ананкастний (обсесивно-компульсивний); тривожний; залежний. Співвідношення характерологічних особливостей і особистісних розладів. Профілактика (*тематична лекція*).

Суть даної форми поведження. Аморальне поведження. Визначення. Загальна характеристика. Аморальне поведження. Визначення. Загальна характеристика. Неестетичне поведження, або девіації стилю поведження. Визначення, характеристика. Корекція. Соціально-педагогічні методи впливу (*тематична лекція*).

Розділ 2. Наукові підходи до профілактики девіантної поведінки.

Тема 9. Структура девіантної поведінки.

Індивідуальні (ізолювані) девіації й групові девіації, їх особливості. Сімейні різновиди групових девіацій. Тимчасові й постійні, стійкі й нестійкі форми девіантної поведінки. Стихійні й сплановані, структуровані (організовані) і неструктуровані (слабоорганізовані) різновиди поведінки. Експансивні й неекспансивні девіації. Егоїстичні й альтруїстичні девіації. Усвідомлювані й неусвідомлювані девіації. Первинні й вторинні девіації (згідно «теорії ярликів» Г. Беккера) (*тематична лекція*).

Тема 10. Науково-теоретичні дослідження у галузі профілактики девіантної поведінки.

Науково-теоретичні дослідження в області профілактики девіантної поведінки. Теорія соціального навчання А. Бандури. Поняття самооефективності. Значення теорії А. Бандури для профілактики шкідливих звичок та її використання в сучасних науково-обґрунтованих профілактичних програмах. Вплив транзакціональної теорії стресу й копіngu Р. Лазарусу на розробку сучасних профілактичних програм. Поняття «копінг», копінг-поведінка, співволодіючи поведінка. Копінг-стратегії. Особистісні ресурси або копінг-ресурси. Види копінг-ресурсів за С. Фолькман. Особистісні копінг-ресурси й ресурси середовища, їхня характеристика й значення для розвитку особистості. Ресурси особистості. Ресурси соціального середовища (*тематична лекція*).

Тема 11. Основні підходи та принципи до профілактики девіантної поведінки (тематична лекція).

Класифікація видів профілактики, цілі, завдання. Первинна, вторинна та третинна (*тематична лекція*) профілактики залежностей. Концептуальні моделі профілактики наркоманії у підлітків. Основні напрями профілактичної роботи. Технології профілактики (*тематична лекція*).

Тема 12. Технології профілактики зловживання психоактивних речовин.

Педагогічні, соціальні, медико-біологічні та медико-психологічні технології первинної, вторинної і перинної профілактики.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	с	л	і	ср		л	п	л	і	ср
			а	н				а	н			
			б	д				б	д			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Типи та форми відхилень поведінки												
Тема 1. Поняття про відхилення поведінки	12	2	2			8	12	2	2			8
Тема 2. Типи та форми девіантної поведінки	14	4	2			8	14	2	2			10
Тема 3. Агресивна та аутоагресивна поведінка.	14	4	2			8	14	2	2			10
Тема 4. Зловживання речовинами, що викликають стан зміненої психічної діяльності. Порушення харчової поведінки та її профілактика	14	4	2			8	14	2				12
Тема 5. Сексуальні девіації	12	4	2			6	12					12
Тема 6. Надцінні психологічні та психопатологічні захоплення та їх профілактика	12	4	2			6	12					12
Тема 7. Комунікативні девіації.	12	2	2			8	12					12
Тема 8. Характерологічні та патохарактерологічні реакції та розлади особистості та їх профілактика. Аморальна та неестетична поведінка та її профілактика.	12	2	2			8	12					12
Разом за розділом 1	102	26	16			60	102	8	6			88
Розділ 2. Наукові підходи до профілактики девіантної поведінки.												
Тема 9. Структура девіантної поведінки	12	2	2			8	12					12
Тема 10. Науково-теоретичні дослідження у галузі профілактики девіантної поведінки	12	4	2			6	12					12
Тема 11. Основні підходи та принципи до профілактики девіантної поведінки	12	2	2			8	12	2				10
Тема 12. Технології профілактики.	12	2	2			8	12		2			10
Разом за розділом 2	48	10	8			30	48	2	2			44
Усього годин	150	36	24			90	150	10	8			132

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять
Теми практичних занять

№	Назва теми	Кількість годин	
1	Визначення рівня соціально-психологічної адаптації	2	2
2	Визначення схильності до девіантної поведінки	2	2
3	Визначення рівня прояву агресивної поведінки	2	2
4	Аналіз програм щодо профілактики та корекції агресивної поведінки	2	
5	Особливості програм профілактики сексуальних девіацій	2	
6	Аналіз програм щодо профілактики та корекції психопатологічні надцінних захоплень.	2	
7	Визначення акцентуації характеру. Контрольна робота	2	
8	Аналіз програм щодо профілактики та корекції комунікативних девіацій	2	
9	Визначення рівня розвитку емпатії та афіліації як копінг-ресурсів особистості	2	
10	Визначення рівня суб'єктивного контролю як копінг-ресурсу особистості	2	
11	Види та технології профілактики девіантної поведінки	2	
12	Експертиза програми «Профілактика вживання наркотиків і інших психоактивних речовин серед підлітків»	2	
Разом:		24	6

5. Завдання до самостійної роботи

№ п/п	Види та зміст самостійної роботи	Кількість годин	
Тема 1	Сучасні підходи до розуміння поняття та особливостей її виникнення <i>Види навчальної діяльності:</i> • пошук відповідей на питання	8	8
Тема 2	Різновиди девіантної поведінки. Підходи до класифікації <i>Види навчальної діяльності:</i> • пошук відповідей на питання	8	10
Тема 3	Етнокультурні, гендерні та вікові аспекти агресивної та аутоагресивної поведінки. Корекція агресивної поведінки <i>Види навчальної діяльності:</i> • пошук відповідей на питання • розроблення нотаток до лекцій	8	10
Тема 4	Етнокультурні, гендерні та вікові аспекти зловживання речовинами, що викликають стан зміненої психічної діяльності. <i>Види навчальної діяльності:</i> • пошук відповідей на питання • розроблення нотаток до лекцій	8	12
Тема 5	Етнокультурні, гендерні та вікові варіанти сексуальних девіацій <i>Види навчальної діяльності:</i> • пошук відповідей на питання • розроблення нотаток до лекцій	6	12
Тема 6	Профілактика та корекція надцінних психологічних та психопатологічних захоплень <i>Види навчальної діяльності:</i> • пошук відповідей на питання • розроблення нотаток до лекцій	6	12
Тема 7	Сучасні підходи до корекції комунікативних девіацій <i>Види навчальної діяльності:</i> • пошук відповідей на питання • розроблення нотаток до лекцій	8	12
Тема 8	Особливості корекції характерологічних та патохарактерологічних реакцій та розладів особистості. Аморальна та неестетична поведінка як сучасна психолого-педагогічна проблема <i>Види навчальної діяльності:</i> • пошук відповідей на питання • розроблення нотаток до лекцій	8	12
Тема 9	Структура різних форм девіацій <i>Види навчальної діяльності:</i> • підготовка конспекту	8	12
Тема 10	Сучасні підходи до профілактики девіантної поведінки: медичні, психологічні, педагогічні <i>Види навчальної діяльності:</i> • пошук відповідей на питання	6	12
Тема 11	Основні підходи та принципи профілактики девіантної поведінки <i>Види навчальної діяльності:</i> • пошук відповідей на питання	8	10
Тема 12	Психолого-педагогічні технології профілактики девіантної поведінки <i>Види навчальної діяльності:</i> • пошук відповідей на питання	8	10
Разом:		90	132

6. Індивідуальні завдання.

Не передбачені навчальною програмою

7. Методи навчання

1. *Словесні методи*: лекція, пояснення, бесіда, дискусія, робота з навчальною і науковою літературою, самостійна робота.

2. *Методи спостереження*: методи ілюстрацій, методи демонстрацій.

3. *Практичні методи*: вправи, творчі роботи, практичні заняття, психодіагностичні тести.

4. *Методи проблемного навчання*: виклад з елементами проблемності, проблемний виклад під час діалогу, евристичний, частково пошуковий метод.

Денна форма навчання:

Лекції проводяться в аудиторії. За умов введення карантинних обмежень лекції проводяться в онлайн режимі із застосуванням платформи ZOOM.

Види навчальної діяльності:

- відеоконференція
- відповіді на питання в чаті
- автоматизовані відповіді на питання в дистанційному курсі.

Практичні заняття виконуються в аудиторії або в дистанційному курсі (платформа Moodle).

Види навчальної діяльності: виконання психодіагностичних тестів, аналіз програм профілактики та корекції девіантної поведінки, групове обговорення.

Заочна форма навчання:

Вступна лекція проводиться в аудиторії. У разі карантинних обмежень лекції проводяться в онлайн режимі із застосуванням платформи ZOOM-лекції або в дистанційному курсі (платформа Moodle).

Види навчальної діяльності:

- відеоконференція
- відповіді на питання в чаті
- автоматизовані відповіді на питання в дистанційному курсі.

Практичні заняття виконуються дистанційно (платформа Moodle).

Види навчальної діяльності: виконання практичного завдання у дистанційному курсі, обговорення в чаті.

8. Методи контролю

Контроль рівня засвоєння навчального матеріалу проводиться шляхом поточного, проміжного та підсумкового контролю.

Поточний контроль:

- лекційні заняття – інтерактивне опитування за допомогою чату (по 1 балу за кожне заняття) – 18 балів;
- практичні заняття – опитування, короткі усні відповіді (по 3 бали за кожне заняття) – 36 балів.

Критерії оцінювання на практичному занятті:

3 бали – робота виконана повністю, є висновок, немає помилок; 2 бали – відповідь неповна або має помилки, є висновок; 1 бал – відповідь неповна, має значні помилки

Проміжний контроль:

1 контрольна робота (6 б.)

Критерії оцінювання контрольної роботи: 6 балів – відповідь повна, помилок немає, має креативне рішення; 5 балів – відповідь повна, помилок немає; 3-4 бали – відповідь повна, але має помилки, 1-2 бали – відповідь неповна, має помилки.

Штрафні бали:

Контрольні роботи, написані невчасно, оцінюються на 20% нижче. Пропущені 75% практичних занять є не допуском до написання екзаменаційної роботи.

Підсумковий контроль. При аудиторній формі виконання – письмова екзаменаційна робота:

- 2 репродуктивних завдання (по 15 балів)
- 1 творчо-репродуктивне завдання – (10 балів)

Загалом робота – максимум 40 балів.

Критерії оцінювання екзаменаційної роботи:

Кількість балів	Критерії
31-40 балів	Студент виявляє творчі здібності. Володіє матеріалом на високому творчому рівні компетентності та легко орієнтується у ньому. Вміє самостійно, логічно, лаконічно викладати свою думку, диференціюючи, інтегруючи, аналізуючи при цьому вивчений матеріал. Має творчий, креативний підхід до трактування ідей, теорій, явищ, фактів. Студент вдало застосовує отримані знання на практиці. Вміє добирати переконливі аргументи, робити висновки та прогнозувати очікувані результати від прийнятих рішень.
21-30 балів	Студент на достатньо високому рівні володіє вивченим матеріалом. Вміє оперувати поняттями, фактами, явищами, встановлювати різницю між причинами та наслідками, узагальнювати, систематизувати інформацію, достатньо логічно викладати матеріал. Студент виявляє здатність застосовувати знання на практиці, достатньо вільно наводить власні приклади та добирає аргументи на підтвердження окремих фактів, явищ, тверджень, ідей, теорій, тощо. Викладає матеріал на репродуктивному рівні, не виявляє творчих здібностей.
11-20 бали	Студент володіє матеріалом на достатньому рівні. Відтворює значну частину матеріалу на репродуктивному рівні, знає основні положення. При викладанні матеріалу припускається незначних помилок у аналізі, оцінюванні, визначення сутності фактів, явищ, теорій. Виявляє здатність робити висновки.
0-10 балів	Студент слабо володіє матеріалом. Не послідовно, не логічно відтворює матеріал на елементарному рівні, у вигляді окремих фактів, явищ, визначень, принципів, тощо. Не вміє встановлювати різницю між елементарними явищами та здійснювати їх аналіз.

При дистанційній формі виконання іспиту – тестова робота, що містить 37 питань: 36 питань з множинним вибором (по 1 балу за кожну правильну відповідь), 1 питання на відповідність (4 бали).

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання												Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Екзамен	Сума
Розділ 1								Розділ 2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12			
4	5	4	5	4	5	4	5	4	5	4	5	6	40	100

Мінімальна кількість балів, яку повинен набрати студент для зарахування за семестр 30 балів. Студент допускається до складання іспиту за умови виконання навчального плану дисципліни, який складає відвідування не менше 75% аудиторних годин, виконання контрольної роботи та активної участі на семінарських заняттях.

Шкала оцінювання:

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за чотирирівневою шкалою
90-100	відмінно
80-89	добре
70-79	
60-69	задовільно
50-59	
1-40	незадовільно

10. Рекомендована література

Основна література:

1. Максимова Н. Ю. Психологія девіантної поведінки: навч. посібник / Н. Ю. Максимова. – К.: Либідь, 2011. – 520 с.
2. Христюк О. Л. Психологія девіантної поведінки: навчально-методичний посібник / О. Л. Христюк. – Львів: ЛьвДУВС, 2014. – 192 с.
3. Основи психології девіантної поведінки: підручник / Н.Ю. Максимова. – Київ: ВПЦ Київський університет. 2008. – 439 с.
4. Вольнова Л. М. Профілактика девіантної поведінки підлітків: навч.-метод. посібник до спецкурсу «Психологія девіацій» для студентів спеціальності «Соціальна робота» у двох частинах. – Ч. 1. Теоретична частина. – 2-ге вид., перероб і доповн. – К., 2016. – 188 с.
5. Профілактика та корекція відхилень поведінки : навч.-метод. посіб. до самост. роботи студентів / уклад. Н. В. Самойлова. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2019. – 121 с

Допоміжна література:

1. Соціологія девіантної поведінки: навчальний посібник. – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2009. – 244 с.
2. Данченко І.О. Профілактика девіантної поведінки молодших школярів у навчально-виховному процесі.: автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.07 : / Данченко, Ірина Олексіївна . - К. : Б.в., 2006 . - 20 с.
3. Мінц М.О. Соціологія девіантної поведінки: Навчальний посібник / За ред. М.О. Мінца. – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2009. – 244 с.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення:

Електронні підручники:

1. Христюк О. Л. Психологія девіантної поведінки: навчально-методичний посібник / О. Л. Христюк. – Львів: ЛьвДУВС, 2014. – 192 с.
2. Мінц М.О. Соціологія девіантної поведінки: Навчальний посібник / За ред. М.О. Мінца. – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2009. – 244 с.

Інше методичне забезпечення

3. Засоби наочності (мультимедійні презентації).
4. Дистанційний курс